

ENW'R PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Gofal
DYDDIAD Y CYFARFOD	16/02/2023
TEITL YR EITEM	Arolwg Gwasanaethau Oedolion Cyngor Gwynedd gan Arolygaeth Gofal Cymru (AGC) – Medi 2022
PENNAETH ADRAN	Aled Davies
AELOD CABINET	Y Cyngorydd Dilwyn Morgan
AWDUR	Aled Davies
PWRPAS	I ddiweddarau'r pwyllgor ar ganfyddiadau'r Arolygaeth Gofal a rhaglen waith yr adran ymateb iddynt.

Cyflwyniad

1. Yn mis Awst 2022 hysbyswyd Cyngor Gwynedd y byddai Arolygaeth Gofal Cymru (AGC) yn cynnal arolwg o wasanaethau oedolion o fewn Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant y Cyngor. Yn unol a'r trefniadau arferol, cafwyd 4 wythnos o rybydd cyn i'r arolwg gael ei gynnal yn wythnos 19eg – 13ain Medi 2022. Oherwydd gŵyl y banc ychwanegol a roddwyd ar Ddydd Llun 19eg, cytunwyd gyda AGC i'r arolwg ddechrau ar ddydd Gwener 16eg Medi.
2. Mae arolygon AGC yn cael eu cynnal yng nghyd-destun egwyddorion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Bu'r arolwg yn canolbwyntio ar effeithiolrwydd gwasanaethau a threfniadau'r Cyngor o ran arfer ei ddyletswyddau a'i swyddogaethau gwasanaethau cymdeithasol yn unol â deddfwriaeth, ar ran Gweinidogion Cymru. Y tro diwethaf i AGC wneud arolwg o'r gwasanaethau oedolion oedd fel rhan o arolwg sicrwydd gwaith cymdeithasol a gynhaliwyd ar wasanaethau plant ac oedolion Cyngor Gwynedd ym mis Ionawr 2021.
3. Mae arolygon AGC yn cael eu gwneud ar sail 4 o themâu ac yn gofyn y cwestiynau canlynol gan ganolbwyntio'n benodol ar a yw pobl a gofalwyr yn gallu cael mynediad at ofal a chymorth priodol ac amserol ac hefyd ar ddiogelu oedolion.
 - i. **Pobl – llais a rheolaeth**
Pa mor dda y mae'r awdurdod lleol yn sicrhau bod pawb yn bartneriaid cyfartal sydd â llais, dewis a rheolaeth dros eu bywydau ac yn gallu cyflawni'r hyn sy'n bwysig iddynt?
 - ii. **Atal**
I ba raddau y mae'r awdurdod lleol yn sicrhau bod yr angen am ofal a chymorth yn cael ei leihau i'r eithaf, a bod angen rhag gwaethygu wrth sicrhau'r canlyniadau gorau posibl i bobl?
 - iii. **Llesiant**

I ba raddau y mae'r awdurdod lleol yn sicrhau bod pobl yn cael eu hamddiffyn a'u diogelu rhag camdriniaeth ac esgeulustod ac unrhyw fathau eraill o niwed?

iv. **Partneriaethau**

I ba raddau y gall yr awdurdod lleol sicrhau eu hunain bod partneriaethau effeithiol ar waith i gomisiynu a chyflawni canlyniadau cwbl integredig, cynaliadwy o ansawdd uchel i bobl?

4. Bydd swyddogion AGC yn ymhelaethu rhywfaint ar gwmpas a dull gweithredu yr arolwg yn y cyfarfod gan gynnwys pwysigrwydd y wybodaeth a gesglir gan randdeiliaid a phartneriaid, pobl sydd mewn cyswllt a'r gwasanaethau a staff.
5. Dylid nodi mae arolwg o wasanaethau oedolion oedd yr arolwg yma a hynny yn cynnwys gwasanaethau pobl hyn, anabledau dysgu ac iechyd meddwl, gyda ffocws ar ansawdd Gwaith Cymdeithasol a ddarperir yn y meysydd yma gan y Cyngor. Nid oedd yr arolwg yn rhan o'r rhaglen o arolygon a gynhelir ar wasanaethau penodol e.e. cartref preswyl unigol neu'r gwasanaeth gofal cartref.
6. Mae trefniadau ar gyfer pob arolwg yn cael eu gwneud ar y cyd rhwng y Cyngor a'r AGC yn unol a chanllawiau penodol a ddarperir gan AGC. Mae hyn yn cynnwys darparu gwybodaeth sylfaenol am y gwasanaethau ac am achosion penodol i AGC ymlaen llaw fel y gallent ragbaratoi a rhoi ffocws ar y materion allweddol yn ystod wythnos yr arolwg. Mae'r trefniadau hefyd yn cynnwys hwyluso cyfarfodydd gyda staff, unigolion a gefnogir a gofalwyr ynghyd a mynychu grwpiau neu gyfarfodydd gyda partneriaid allweddol y Cyngor.

Crynodeb o'r canfyddiadau

7. Yng nghyd-destun 4 thema'r arolwg, mae'n wirioneddol braf cael nodi bod AGC wedi adnabod llawer o gryfderau ac enghreifftiau o waith da. Maent yn datgan bod ein gweithlu yn ased ac yn ymroddedig i gynorthwyo pobl i gyflawni beth sy'n bwysig. Un o'r cryfderau a nodwyd yn adolygiad Ionawr 2021 oedd pa mor dda y mae ymarferwyr yn adnabod y bobl y maent yn gweithio gyda nhw, a'r cymunedau y maent yn gweithio ynddynt. Mae canfyddiadau'r arolwg diweddar yn nodi bod hyn yn parhau i fod yn wir.
8. Er gwaethaf y cyfnod anodd diweddar mae AGC yn datgan y gwnaed cynnydd mewn sawl maes ers yr arolwg diwethaf, a hynny er gwaethaf y pwysau a'r heriau ychwanegol yn sgil pandemig COVID-19. Dywedant bod hyn wedi arwain at ddatblygu'r ymarfer a sicrhau canlyniadau gwell i bobl.
9. Ar wahân i gofnodi'r cryfderau, nid oes amheuaeth mai y thema gryfaf yng nghanfyddiadau AGC ydi bod y Cyngor yn profi cyfnod heriol o ran darparu gofal cymdeithasol. Maent yn nodi bod llawer o'r pwysau a brofir ar hyn o bryd gan wasanaethau oedolion Gwynedd yn adlewyrchu'r cyd-destun cenedlaethol o adfer ar ôl pandemig, lefelau uchel o alw a chymhlethdod cynyddol anghenion pobl.
10. Mae ganddynt bryder bod yr heriau yn sgil prinder gwasanaethau gofal cartref yn cael effaith eang ar ddarparu gofal a chymorth. Mae'r canfyddiadau eraill yn awgrymu lle i

wella gyda'r agenda ataliol, cryfhau trefniadau taliadau uniongyrchol, yr angen i gael cysondeb gyda gwaith asesiadau galluoedd meddyliol a chefnogi gofalwyr di-dâl. Gwnaed cyfeiriad hefyd at yr angen i gryfhau trefniadau cyd-weithio gyda'r Bwrdd Iechyd.

11. Yn gyffredinol, cred yr adran fod y mwyafrif o ganfyddiadau'r arolwg yn faterion yr oedd yr adran yn ymwybodol ohonynt a gyda rhaglenni gwaith i geisio ymateb iddynt eisoes mewn lle. Yn dilyn yr adroddiad yma, rydym yn diweddarau'r rhaglenni gwaith yma. Byddwn yn ymhelaethu ar hyn ar lafar yng nghyfarfod y Pwyllgor.

Y camau nesaf

12. Yn dilyn arolwg mae AGC yn paratoi a chyflwyno'i adroddiad. Derbyniwyd yr adroddiad drafft ym Mis Hydref ac yn dilyn cyfle i'r Cyngor gyflwyno'u sylwadau ar faterion o gywirdeb a ffeithiol. Derbyniwyd yr adroddiad terfynol ym mis Tachwedd. Mae'r adroddiad llawn i'w weld ar wefan AGC drwy ddilyn [y ddolen hon](#).
13. Yn dilyn hyn, mae AGC yn disgwyl i Gyngor Gwynedd ystyried y materion a nodwyd a chymryd camau gweithredu priodol i fynd i'r afael â'r meysydd sydd angen eu cryfhau a'u gwella. Bydd AGC yn monitro cynnydd drwy ei gweithgarwch adolygu perfformiad parhaus gyda'r awdurdod lleol.
14. Yn dilyn trafodaeth rhwng yr Aelod Cabinet a'r Pennaeth gyda Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Craffu Gofal, ystyriwyd y byddai'n fuddiol i wahodd AGC i gyflwyno canfyddiadau eu hadroddiad i'r Pwyllgor Craffu ac yna i graffu ar ymateb yr Adran. Credir y byddai hyn yn rhoi cyfle i'r aelodau i gael barn AGC am wasanaethau oedolion Gwynedd o lygad y ffynnon ac yn rhoi sail gadarn i'r rhaglen waith sy'n ymateb i'r canfyddiadau.
15. Yng nghyfarfod y Pwyllgor fe fydd Huw ap Tegwyn (Rheolwr Arolygu) a Myfanwy Moran (Uwch Reolwr) yn cyflwyno canfyddiadau adroddiad AGC ac yn ymateb i gwestiynau aelodau am eu cynnwys. Bydd hyn yn gyfle i godi ymwybyddiaeth aelodau o gynnwys adroddiad AGC ac i ddeall yr elfennau o ganmoliaeth a phryder sydd ganddynt yn cynnwys y meysydd lle mae angen cryfhau a gwella.
16. Bydd Mari Wynne Jones, Uwch Reolwraig y Gwasanaeth Oedolion ac Aled Davies, Pennaeth yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn cyflwyno rhaglen waith fydd yn ymateb i'r canfyddiadau ar ran holl wasanaethau'r Adran. Bydd hyn yn gyfle i'r aelodau i graffu ei chynnwys ac i gael eu bodloni ei bod yn cymryd camau angenrheidiol i gryfhau lle mae gwendidau a goresgyn unrhyw bryderon.
17. Trwy eu cyfarfodydd cyswllt rheolaidd gyda'r Cyngor, fe fydd AGC yn monitro cynnydd o ran cyflawni'r rhaglen waith.

Atodiadau

Rhaglen Waith Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant Gwynedd yn ymateb i Adroddiad Arolwg
Gwasanaethau Oedolion Gwynedd gan Arolygaeth Gofal Cymru (AGC) – Medi 2022